

відставку в чині генерал-майора, однак залишився вірним присязі і брав участь у Першій світовій війні. У 1918 р. рішенням уряду Азербайджанської демократичної республіки його призначено на посаду віце-міністра МВС. Керівником МВС був відомий державний діяч, нафтопромисловець, один з творців національної поліції Бехбуд ага Джаваншир. Повноваження віце-міністра фактично співпадали з повноваженнями самого міністра. Посада створювалась тому, що міністр входив до складу уряду, парламенту, тобто фактично являвся більше політиком, чим галузевим керівником. У зв'язку з цим увесь тягар повсякденних завдань щодо управління, реформування, удосконалення поліції покладалася на Сади́х бе́ка. Так, за його ініціативи в Баку в жовтні 1918 р. відкрили школу городових [4, с. 300].

Дуже дискусійною серед дослідників є його роль в розробці нормативних засад діяльності поліції. Сади́х бе́к виступив прибічником використання нормативно-правової бази організації і діяльності поліції часів Російської імперії, вважав, що від окремих положень слід відмовитися, але після певної модернізації азербайджанська поліція може використовувати такі документи як «Про організацію поліцейських установ», «Про департамент поліції», «Про поліцію повітової і міської» тощо. У листопаді 1918 р., після прибуття до Баку союзних військ, бакинська поліція підпорядковується тимчасовому Комісаріату поліції союзних держав. Але Сади́х бе́к продовжує реформувати поліцію навіть за цих складних умов. За його ініціативою при МВС АДР створюється відділ громадської безпеки, Особлива Інспекція з нагляду за діяльністю керівних кадрів поліції, тюрми передавались під контроль Мініюста. Сади́х бе́к запропонував систему класності поліцейських чинів, вніс пропозиції щодо нової спеціальної форми з нашивками, які вказували на клас, звання і стаж служби. Значною мірою, завдячуючи йому, парламент обговорив і прийняв 24 закони щодо МВС. Плідна професійна і патріотична діяльність Сади́х бе́ка ускладнювалась тим, що Бакинське і Балахано-Сабучинське поліцеймейстерства у 1918–1919 рр. контролювались Комісаріатом поліції союзних держав. Тому МВС при організації загального керівництва, кадрових призначеннях, зміні дислокації сил повинно було узгоджувати свої кроки з комісаром поліції полковником Ф. Коккерелем, що призводило до зайвої бюрократизації управлінської діяльності. У березні 1919 р. тимчасовий Комісаріат припинив свою діяльність, міністр МВС Х. Хасмамедов подав у відставку, і певний час ключове міністерство залишалось без керівника. За цих умов відповідальність взяв на себе Сади́х бе́к, якого уже призначили на дипломатичну службу як фахівця зі східних мов, ісламської палеографії, каліграфії, епіграфіки, знавця кількох європейських мов. Спеціальний представник президента США генерал Джеймс Гарборт після спілкування з Сади́х бе́ком сказав, що це – людина видатних інтелектуальних здібностей, і серед військових такої високоосвіченої і цікавої людини він іще не зустрічав. На жаль, за умов «рядянізації» державного життя АДР, таланти Сади́х бе́ка виявились не потрібними. Спочатку він вступив категорично проти пропозиції Генштабу про заснування політичної поліції в особі спеціального кримінально-розшукового відділу. Вважав, що такий крок суперечить самій ідеї створення азербайджанської поліції на демократичних засадах. Після падіння АДР емігрував у Францію, викладав у Сорбонні персидську і турецьку мови. У 1927 р. переїхав до Львова і викладав східні мови, арабську граматику на філософському факультеті Львівського університету, пізніше викладав у Львівській вищій торгівельній школі, вивчив українську і польську мови. Помер під час окупації і похований у Львові [4, с. 304].

Отже, життя і діяльність Сади́х бе́ка – є яскравим прикладом професійного і патріотичного служіння своїй батьківщині і справі побудови фахової регулярної, національної поліції Азербайджану.

Список бібліографічних посилань

1. Высочайшее учреждение для управления Закавказским краем // ПСЗ. Собр. 3. Т. XV. Ч. 1. № 13368.
2. Bakı seher Baş Polis İdaresi // Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi: сайт. URL: <https://www.bakupolice.gov.az> (дата звернення: 20.10.2019).
3. Бехбудов Т. Назанский Владимир Иванович – бакинский полицеймейстер // Наш Баку. URL: <https://www.ourbaku.com/index.php> (дата звернення: 20.10.2019).
4. Полотнюк Я. Ю. Могамед Садик-бей Агабек-заде (Агабеков) (до 140-річчя з дня народження). *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2005. № 36. С. 300–304.

Одержано 24.10.2019

УДК 340.15(477)

Тетяна Владиславна ГОЛОВКО,

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри управління експлуатаційною роботою

Українського державного університету залізничного транспорту;

 <https://orcid.org/0000-0002-7977-9664>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ В УКРАЇНІ У 20-Х РОКАХ ХХ СТОРІЧЧЯ

Повторюваність явища перебуває в цілковитій залежності від відтворення умов: чим точніше й повніше вони можуть бути відтворені в ході подальшого історичного чи природного процесу, тим повніше й точніше мають повторюватися й відповідні явища [1, с. 6]. Отже, звернення до історії правового регулювання взаємодії органів внутрішніх справ із засобами масової інформації і населенням безпосередньо пов'язане з використанням історичного досвіду в сучасних умовах.

Більшовики які прийшли до влади у 1917 році, мабуть, як ніхто інший, розуміли значення засобів масової комунікації для формування громадської думки і тому практично з перших днів існування Рада Народних Комісарів (РНК) приймає декрет «Про пресу» від 27 жовтня 1917 р. Для припинення злочинів і провинностей проти народу, скоєних шляхом використання преси, декретом РНК від 20 січня 1918 р. вводився революційний трибунал друку [2, с. 432–434].

Однак з прийняттям Конституції 1918 р., яка закріплювала відносно широке коло демократичних свобод, вплив НКВС на друк послаблюється. Більше того, з 6 червня 1922 р. Декретом РНК з метою об'єднання всіх видів цензури друкованих органів створювалося Головне управління у справах літератури і видань (Головліт) при Наркоматі освіти. Як головний цензурний орган Головліт проіснував до 1990 р., до часу прийняття Закону СРСР «Про пресу та інші засоби масової інформації», яким було проголошено скасування цензури. Разом з тим вживалися заходи проти передчасного оприлюднення у пресі матеріалів і відомостей, що перебували на стадії розроблення. Наказ № 23 Центрального адміністративного управління НКВС від 21 вересня 1923 р. забороняв працівникам надсилати в пресу без дозволу будь-які матеріали про діяльність управління. Винних могли переслідувати в судовому порядку [3].

Певна увага приділялась гласності в роботі органів внутрішніх справ, зміцненню зв'язків із громадськістю. Так, у період чистки в міліції у 1921 р. у пресі з'явилися оголошення з пропозиціями до населення подавати відгуки про роботу працівників міліції [4]. На раді губернських виконкомів України від 10 липня 1922 р. порушувалося питання про заснування в засобах масової інформації спеціальних рубрик, які б висвітлювали діяльність органів внутрішніх справ [5, с. 97], а в наказі по міліції та карному розшуку УРСР від 13 грудня 1923 р. вказувалося на необхідність потурбуватися про широке опублікування і вивішування на помітних місцях всіх (за винятком таємних) інструкцій, вказівок і наказів керівних органів щодо роботи міліції і карного розшуку [5, с. 100–101].

У квітні 1928 р. Другий Всеросійський з'їзд адміністративних працівників, розглянувши роботу міліції, вказав на можливість ознайомлювати трудящих з усім, що виходить за рамки таємно-розшукової діяльності. Бажаним визнано було широко ознайомлювати населення зі станом злочинності у даній місцевості та окремих її видів, динамікою і безпосередніми причинами, що впливають на її рух, а також оголошувати про окремих злочинців. З цією метою пропонувалося ширше використовувати можливості засобів масової інформації, публікувати в газетах прикмети розшукуваних злочинців, своєчасно попереджати громадян про сезонні злочини з описуванням профілактичних заходів [6]. На основі рішень Другого Всеросійського з'їзду адміністративних працівників президія ЦК ВКП (б) і колегія РСІ в червні 1928 р. прийняли постанову «Про результати обстеження міліції і органів карного розшуку». В ній наголошувалося на необхідності зміцнення зв'язків міліції з громадськістю в боротьбі з порушеннями громадського порядку, введення в практику регулярних звітів працівників перед трудящими, висвітлення їх роботи в пресі [5, с. 100].

Згодом у 30–50-х роках зв'язки органів внутрішніх справ із засобами масової інформації не припинялись, хоча й мали однобічну спрямованість на основі підпорядкування.

Список бібліографічних посилань

1. Кедров Б. М. История науки и принципы её исследования. *Вопросы философии*. 1971. № 9. С. 78.
2. Декреты Советской власти. Т. 1. М. : Госполитиздат, 1957. 731 с.
3. Систематический сборник действующих руководящих приказов, циркуляров, инструкций по милиции (по 01.03.26). М. : Изд-во НКВД, 1926. 842 с.
4. Отчет о деятельности НКВД за 1 полугодие 1921 г. и краткий обзор развития НКВД с 1917 по 1921 гг. М. : НКВД, 1922. 36 с.
5. Малыгин А. Я. К вопросу о гласности в деятельности советской милиции в переходный период от капитализма к социализму. Профессиональные и общественные начала в деятельности ОВД: история и современность. М. : Акад. МВД СССР, 1990. 107 с.
6. Бюллетень НКВД УССР. Киев : НКВД, 1924. № 1–2. С. 6.

Одержано 01.11.2019

УДК 378.147

Інна Миколаївна ГОЛОПИЧ,

старший викладач кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-1831-9752>

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Питання щодо формування комунікативних компетентностей правоохоронців завжди є актуальним в українському суспільстві. У зв'язку із цим необхідно акцентувати увагу на проблемі комунікативного виховання осіб, які навчаються і працюють в системі МВС. Засвоєння моральних та духовних цінностей народу під час навчання в закладах освіти зі специфічними умовами навчання сприятиме формуванню інтелігентності, контактності майбутніх поліцейських, визначатиме їх культуру поведінки й мовлення, які є надзвичайно важливими для виконання ними професійних обов'язків.